

Nr 950

Av fru Sundberg och herr Werner, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 85, angående vissa åtgärder inom vuxenutbildningens område m. m.

(Lika lydande med motion nr 762 i Första kammaren)

I proposition nr 85/1967 framhåller departementschefen: »Som riktlinje för verksamheten inom lokal gymnasial vuxenutbildning förordar jag att undervisning i princip skall kunna erbjudas enligt kursplanen för grundskolans högstadium, fackskola, gymnasium och yrkesskola.»

I direktiven till kompetensutredningen har departementschefen utvecklat tanken att de vuxnas kunskapsunderlag kanske icke alltid är formellt tillräckligt men att detta skulle uppvägas av den allmänna erfarenhetsbakgrunden.

Om enbart produktionsbefrämjande synpunkter skulle läggas på vuxenutbildningsfrågan, skulle givetvis yrkesutbildning och därför erforderlig annan utbildning utgöra den viktigaste delen av densamma. Emellertid får vi inte bortse från att en ökad kunskap om människornas villkor och samhällets struktur blir allt viktigare i framtidens yrkesspecialiserade samhälle. Allmänbildning innebär också en viss attityd till kunskap, ett erkännande av kunskap, vilja att upptäcka ny kunskap och att kontrollera fakta och påståenden.

Den hos den vuxne ökade erfarenhetsbakgrunden har inte alltid tillräckligt vidgat den referensram som måste ligga till grund för gymnasiala studier. När det gäller utbildning finns det hos många en rädsla för att ge sig ut på okänd mark. Realskola och gymnasium har många avstått från även då utbildningsmöjligheter funnits. En attitydförändring har emellertid skett genom grundskolans genomförande. Vår tids föräldrageneration har genom sina barn en betydligt bättre erfarenhet av grundskolan än vad tidigare generation hade av den för många främmande realskolan.

Just genom denna ökade kunskap om grundskolan, dess arbetssätt och kunskapsinnehåll upplever många föräldrar i dag sin egen sex- eller sju-åriga folkskoleutbildning som ett direkt handikapp. Samtidigt som de erfar hur deras egna barn tillgodogör sig undervisning i främmande språk och övriga nya ämnesområden ökar deras förtroende för de egna möjligheterna att tillgodogöra sig en kompletterande utbildning. De flesta upp-

lever emellertid icke sin erfarenhetsbakgrund som tillräcklig för att våga sig på gymnasiala studier.

I citatet ovan från departementschefens förslag framgår att departementschefen räknar in grundskolans högstadium i den gymnasiala skolformen. Detta har hittills icke varit brukligt i det allmänna språkbruket. Det vore säkert icke lyckligt om all lokal vuxenutbildning i kommunal regi skulle räknas som gymnasial. Det uppstår dessutom problem i de kommuner där det ordinarie skolväsendet endast inrymmer grundskola och ibland kommunal yrkesskola. Av departementschefens yttrande kan det verka som om den lokala förgymnasiala utbildningen endast skulle kunna erbjudas på de orter där också gymnasial (i vedertagen bemärkelse) utbildning kan anordnas.

I landsortskommunerna, som saknar gymnasium, har den vuxna befolkningen i genomsnitt en betydligt lägre skolunderbyggnad än vad fallet är på de orter som sedan länge haft realskola och gymnasium. Utbildningskillnaden i landsortskommunerna mellan dem som i dag går i grundskolan och den vuxna befolkningen blir allt starkare accentuerad. Åtgärder måste här vidtagas för att utjämna denna skillnad. I första hand krävs här för att tillfälle ges till en inte alltför avancerad vuxenutbildning. Detta är icke tillräckligt beaktat i propositionen i fråga.

Vi biträder departementschefens åsikt att man icke i lag bör föreskriva att vissa kommuner har skyldighet att erbjuda studie- och utbildningsmöjligheter för vuxna. Vi beklagar däremot att inte departementschefen i den framlagda propositionen lagt fram förslag till åtgärder att vidtagas av de kommuner vars skolstyrelser aldrig sysslat med gymnasial utbildning men likafullt känner att utrymme finnes för åtgärder för att tillfredsställa krav på organiserad vuxenutbildning i lokal regi. Vi vill föreslå att skolöverstyrelsen får i uppdrag att utarbeta förslag till en vuxenutbildningslinje byggande på den lägre folkskolans grund och avslutad med grundskolekompetens.

Länsskolnämnderna bör också vid beviljande av kurser taga hänsyn till framställningar från de orter som endast kan erbjuda förgymnasial utbildning och därvid beakta att dessa orter mera sällan kan erbjuda alternativ till denna lokala vuxenutbildning.

Icke heller när det gäller den planerade vuxenutbildningen genom etermedia har departementschefen tagit erforderlig hänsyn till de krav som de lågutbildade har rätt att ställa. De två föreslagna kurserna ligger bägge på det gymnasiala stadiet. Det finns dessutom en stor grupp människor som på grund av olika skäl icke har möjlighet att bedriva studier utanför hemmet. Dit hör såväl de handikappade som många småbarnsmödrar, och vi ser det som samhällets skyldighet att också ge dessa möjlighet att vidareutbilda sig. Den ordinarie skolradion är icke upplagd som fortlöpande kursverksamhet och fyller icke de ovannämnda kraven på sammanhängan-

de kompletterande utbildning. Den vidare utvecklingen av vuxenutbildningen genom etermedia måste innebära att dessa media tas i anspråk även för vuxenutbildning på det förgymnasiala stadiet.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte uttala sig för att vuxenutbildningen såväl på det lokala planet som genom etermedia bereder tillräckligt utrymme även för den förgymnasiala utbildningen enligt de riktlinjer som framförts i motionen.

Stockholm den 13 april 1967

Ingrid Sundberg (h)

Mårten Werner (h)
